

NĚKOLIK SLOV K PLÁNOVANÉMU NOVÉMU OLTÁŘI PRO NÁŠ KOSTEL

Upravený text přednesený při příležitosti prezentace návrhu nového oltáře 18. ledna 2018

Vážení a milí farníci jakož i všichni ostatní,

dovolte mi, abych Vám krátce objasnil genezi nápadu nového oltáře pro náš kostel a pokusil se odpovědět na několik Vašich případných otázek.

Oltářní stůl, potažmo oltář je od samých počátků křesťanství místem dění eucharistické bohoslužby a tím i středem bohoslužebného prostoru. Jeho konkrétní místo v něm se však v průběhu dějin různě posouvalo, až se nakonec jeho umístění (v závěru kněžiště) docela výrazně oddělilo od zbytku (lodě) kostela. Když Druhý vatikánský koncil provedl liturgickou reformu inspirovanou starokřesťanskými vzory, její součástí se stalo i znovu vnímání oltáře nejen jako logického středu bohoslužebného dění, ale právě i jako prostorového středu liturgického prostoru a shromáždění. Tím nastaly pro mnohé před koncilem postavené kostely stavebně takřka neřešitelné problémy: jak do starých kostelů, koncipovaných dle předchozího liturgického „rytmu“, dát najednou nový oltář, jehož místo i tvar by odpovídaly požadavkům obnovené liturgie? Z toho důvodu asi také ne všechny realizace, zejména ty rané ze 70. a 80. let minulého století, mohly dopadnout bez ztráty pověstné kytičky.

V našem kostele ale liturgická úprava v podobě nového na sebe nechala relativně dlouho čekat: téměř 30 let. Počkala však, aby dopadla lépe. Oltář známého architekta Tomáše Černouška z roku 1993 rozhodně není špatný, naopak – a náš kostel jej proto také velmi dobře vstřebal do svého středu. Nicméně už sám Černoušek, vědom si jedinečnosti prostoru našeho kostela a v pokoře k němu, vnímal svůj nový oltář jako určité provizorium. Proto také oltář nezasadil do podlahy napevno, ale jen jej na ni postavil na železném roštu, vytvořil z lehkých, snadno přenosných materiálů a nedal mu ani kamennou mensu. To vše s tím, že teprve pokud se místo nového oltáře v liturgické praxi osvědčí, bude později nahrazen oltářem novým; pokud by jej tvořil znovu on, patrně podobným, v každém případě však pevným, s mramorovou mensou a „nepřenosným“. Nicméně architekt Černoušek byl v roce 2001 povolán na věčnost, a tak se nové realizace oltáře zde na zemi již nedočkal.

Když jsem v roce 2015 stal farářem v našem kostele, tak jedna z prvních věcí, kterou jsem si začal uvědomovat, byl dožívající stav dřevěného pódia pod oltářem. Spolu s tím jsem začal vnímat právě onu určitou provizornost stávajícího oltáře a vlastně celého řešení obnoveného liturgického prostoru. Proto se ve mně již na podzim roku 2015 probudila myšlenka, zda by nebylo dobré obdarovat náš kostel oltářem novým. Jelikož se dlouhá léta – více než 15 roků – znám a přátelím s architektem Josefem Pleskotem a jelikož do sakrálního prostoru vytvořeného Plečnikovou genialitou může vstoupit zase jen genialita jiná, která navíc, jak jsem přesvědčen, podobně jako Plečnikova musí být křesťansky hluboce věřící, oslovil jsem proto „napřímo“ právě Josefa Pleskota. Ostatně byl to také on, který již před několika lety (za mého předchůdce P. Zdenka Wasserbauera) vytvořil nový svícen pod paškál. V každém případě se v takovémto oslovení napřímo vlastně tak trochu pokračuje v dějinách a tradici našeho kostela: když z architektonické soutěže na jeho projekt z roku 1919 nebyl nikdo vybrán, byl ještě v téže roce osloven právě Jože Plečnik, a to také „napřímo“...

Josef Pleskot toto oslovení a pozvání přijal a k realizaci přizval jednoho ze svých nejbližších a bezpochyby nejpovolanějších spolupracovníků, architekta Norberta Schmidta, kterého mimo

jiné s Jože Plečnikem, Josefem Pleskotem a s naší farností a jejím kostelem spojuje také tatáž křesťanská víra. Jistě, velká díla nedělají jen věřící tvůrci, ale je-li autor sakrální architektury věřící, je to bezpochyby „bonus“ navíc.

Od oslovení až k dnešnímu dni uplynuly relativně dlouhé více než dva roky. V této době návrh postupně zrál a přetvářel se, proběhla různá jednání, domlouvání i dohadování, až nakonec z toho všeho pomalu ale jistě dozrál a vzešel nyní návrh.

Tento návrh jednak zachovává vše krásné plečnikovské (kupříkladu mřížku oddělující původní presbytář a nyní poněkud rozdělující jednotu bohoslužebného prostoru: v tomto případě má pro jedinečnost Plečnikovy koncepce konzervační aspekt přednost před liturgickým), dokonce obnovuje nyní zakryté (světelné průhledy do krypty pod oltářem), a jednak vše obohacuje něčím novým, nově krásným a k bohoslužebnému životu kostela sloužícím: novým a pevným oltářem. Ten se má stát – a kéž Bůh dá a také se i stane – novým srdcem našeho kostela. Především proto, že na něj bude denně sestupovat v podobě eucharistie sám Boží syn, ale také proto, že by v něm, v jeho útrokách, pokud Bůh dá a podaří se nám jej získat, měl být zapuštěn malý ostatek sv. Markéty Marie Alacoque, francouzské mystičky 17. stol., jež stála u zrodu novodobé úcty k Nejsvětějšímu Srdci Ježíšovu, kterému je náš kostel zasvěcen a k jeho cti postaven a vytvořen a snad i nyní dotvářen.

To vše samozřejmě, jen dá-li Bůh

Jan Houkal